

> Es recuperen documents inèdits de Puig i Cadafalch

L'Arxiu Nacional de Catalunya ha recuperat a través de la família de Puig i Cadafalch (1867-1956) 422 caixes de l'arxiu polític i personal que l'arquitecte havia amagat a les golfes de la seva casa a Barcelona.

> El registre amagat de Puig i Cadafalch

Recuperen 422 capsos de l'arxiu polític i personal de l'arquitecte a la casa familiar del carrer Provença de Barcelona

MAR CARRERA. Sant Cugat del Vallès

La vida política i professional de l'arquitecte Josep Puig i Cadafalch (1867-1956) ha deixat d'acumular pols a la casa familiar del carrer Provença i des d'ara es pot consultar a l'Arxiu Nacional de Catalunya, a Sant Cugat del Vallès. El conseller de Cultura, Ferran Mascarell, i el president en funcions, Joaquim Nadal, van presentar ahir l'arxiu polític i professional de l'arquitecte que va dissenyar la Casa Amatller, un total de 422 caixes que guarden 10.000 valuosos dibuixos i on també s'inclouen nombrosos documents de l'arxiu polític, amagat fins ara a les golfes de la casa. La família de Puig i Cadafalch ha acordat amb la Generalitat cedir en règim de dipòsit definitiu l'arxiu polític i donar l'opció de compra del registre professional.

El conseller de Cultura, Ferran Mascarell, i el president en funcions, Joaquim Nadal, ahir a l'ANC de Sant Cugat. Foto: M.C

Nascut a Mataró, Puig i Cadafalch és un dels personatges històrics cabdals del primer terç del segle XX, tant per la seva activitat frenètica en el món de l'arquitectura –la Casa Amatller, la Casa de les Punxes i la Casa Terrades són exemples de la seva obra– com també per la seva vinculació amb el catalanisme polític i específicament com a president de la Mancomunitat de Catalunya, institució que va presidir (1917-1925) després d'Enric Prat de la Riba. Les dues facetes de Puig i Cadafalch queden reflectides gràcies a la troballa recent de l'Arxiu Nacional de Catalunya (ANC): l'arxiu polític i professional de l'arquitecte modernista presentat ahir pel conseller de Cultura, Ferran Mascarell i el president en funcions, Joaquim Nadal.

El registre de documents, trobat a la casa familiar del carrer Provença de Barcelona, consta de 422 capsos, 152 de les quals pertanyen a l'arxiu polític i més singular ja que, tal com va explicar ahir Mascarell, «ha costat més de 80 anys» trobar-lo darrere d'una paret falsa de la casa de l'Eixample. El mateix Puig i Cadafalch va decidir buscar un amagatall per a aquells documents l'any 1923, per por de les represàlies de la dictadura de Primo de Rivera. En el vessant professional, l'arxiu rescatat consta d'uns 10.000 dibuixos i esbossos de l'arquitecte, una col·lecció que guarda també plànols inèdits d'alguns monuments barcelonins prou coneguts. Davant del subdirector general d'arxius, Ramon Alberch, el conseller de Cultura va destacar el «valor simbòlic extraordinari» del descobriment, i va afegir que permetrà augmentar el coneixement arquitectònic, cultural i polític del moment històric i dels personatges que el van viure. «Som més rics des del punt de vista cultural», va fer notar Mascarell, que va elogiar la capacitat preservadora de l'arquitecte.

ACORD AMB LA GENERALITAT

Els besnèts de l'últim modernista català i primer noucentista van signar el 19 d'octubre passat un conveni amb la Generalitat que comporta la cessió en règim de dipòsit de l'arxiu polític de Puig i Cadafalch, cosa que implica la incorporació definitiva dels lligalls a l'ANC. Alhora, l'acord estableix l'opció que la Generalitat pugui arribar a adquirir l'arxiu professional i personal de l'arquitecte, que també es pot consultar des d'ara a Sant Cugat. «L'arxiu estarà visible i a disposició de tothom», va remarcar Mascarell, i Nadal va complaure's en nom del govern de disposar del nou fons documental personal i polític «d'un arquitecte sense precedents».

> Troben l'arxiu polític darrere una paret falsa de les golfes familiars, a l'Eixample

Els investigadors han treballat entre juliol i octubre per identificar, recopilar i traslladar els documents a l'Arxiu Nacional.

MAR CARRERA. Sant Cugat del Vallès

Un equip de l'Arxiu Nacional de Catalunya (ANC) ha tardat tres mesos a recopilar, identificar i traslladar els dos arxius de Puig i Cadafalch, situats a l'edifici del carrer Provença propietat de la família de l'arquitecte. El punt àlgid de la recerca, iniciada el juliol i fins a l'octubre passat, va ser la troballa, darrere una paret falsa de les golfes de l'immoble, dels documents polítics emmagatzemats curosament. Entre les joies documentals hi ha les actes de les sessions de la Mancomunitat de Catalunya, uns esbossos inèdits d'edificis com ara el Palau Nacional d'Art de Catalunya i la mateixa plaça Catalunya de Barcelona, a més de notes de les excavacions arqueològiques d'Empúries, estudis sobre l'abadia de Sant Miquel de Cuixà i les esglésies de Sant Pere de Terrassa.

L'equip d'arxivers recupera els paquets de documents polítics de Puig i Cadafalch, a les golfes de l'immoble. Foto: EL PUNT

Del període de la Mancomunitat de Catalunya, institució que agrupava les quatre diputacions catalanes i compartia la gestió d'àmbits com ara la cultura, l'obra pública i els serveis, ja se'n conservaven uns 25 volums del treball fet i els projectes per concebre en el futur. «Però això que s'ha trobat ara és l'interior de la Mancomunitat, la tripa d'aquella obra», va explicar ahir el conseller Nadal. Es referia a l'arxiu de còpies de les actes que Puig i Cadafalch va conservar de cada sessió de la Mancomunitat, un dels recents descobriments recuperats per l'equip de l'ANC a l'immoble de la família Puig i Cadafalch, al carrer Provença número 231. També s'hi han trobat adhesions a l'Estatut de l'any 1917 i 1918, «diferent de l'actual», va recordar Mascarell, així com epístoles dirigides per l'arquitecte a diverses personalitats del moment.

Els paquets que contenien tots aquests tresors del catalanisme de principis de segle s'han recuperat gràcies a la recerca iniciada el juliol passat i al descobriment accidental d'una paret falsa a les golfes de l'edifici de l'Eixample on l'arquitecte tenia instal·lat el despatx. Segons es va fer públic ahir, la família no coneixia l'existència de l'amagatall ja que l'escala generacional ha arribat fins als besnèts de l'il·lustre arquitecte, els interlocutors que han negociat en tot moment amb la Generalitat. En total, l'arxiu polític s'ha recopilat en 152 caixes. La resta de documents de l'arxiu professional de Puig i Cadafalch estaven distribuïts per les estances de l'immoble, un edifici d'interès local i que va arribar a aspirar a la categoria de bé cultural d'interès nacional, sense assolir-la.

Per a Puig Cadafalch, l'arquitectura va ser una de les seves grans passions. Deixeble de Domènech i Montaner, va començar sent arquitecte de la seva ciutat natal, després d'haver acabat l'any 1891 els estudis requerits. Per aquest motiu, entre les troballes classificades, hi ha nombrosos esbossos i dissenys dels períodes creatius de l'arquitecte. De l'etapa més monumentalista de Puig i Cadafalch, se'n conserva un plànol dels accessos del Palau Nacional d'Art de Catalunya de Montjuïc, inèdit perquè mostra uns acabats arquitectònics que difereixen de l'estat que va prendre finalment l'obra. Dibuixos de la cèlebre Casa de les Punxes, a l'avinguda Diagonal, i de la plaça Catalunya són altres documents recuperats a la casa.

Tot el treball realitzat durant tres mesos per l'equip de l'ANC ha quedat captat per unes 1.300 fotografies, una mostra del laboriós procés de recuperació documental.

> Plànols de les primeres restes d'Empúries

Les 422 caixes que formen el nou arxiu de Puig i Cadafalch són testimoni dels projectes impulsats per l'arquitecte, com ara l'inici de les excavacions al jaciment d'Empúries (Alt Empordà), promogudes per ell mateix l'any 1907. Dibuixos d'aquells primers treballs sobre les restes gregues i romanes s'han conservat a l'arxiu acabat de recuperar, a més de documents del monestir de Sant Miquel de Cuixà (Conflent) i de les esglésies de Sant Pere de Terrassa, que evidencien el bagatge medieval del polític català.

La intensa relació de Puig i Cadafalch amb personatges del món literari, cultural i polític, es fa palesa a través de la gran quantitat d'epístoles que emmagatzema amb cura, dedicatòries de llibres com la que li regala l'historiador Joaquim Folch i Torres i altres troballes sorprenents. En l'arxiu personal de l'arquitecte també hi ha documents de parents, com ara l'escriptora Dolors Montserdà i el pintor Enric Montserdà. El món cultural va estar present en la trajectòria de Puig i Cadafalch, fundador en el si de la Mancomunitat de la Junta de Museus i president de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) des del 1942 fins al 1956, any de la seva desaparició. En la seva faceta d'escriptor i historiador, Puig i Cadafalch ha deixat alguns assajos sobre el romànic i el gòtic civil a Catalunya. Els lligalls recuperats de l'arquitecte modernista es completen amb altres caixes farcides d'objectes del patrimoni familiar, des de càmeres de fotografies fins a mobiliari trobat al despatx de l'Eixample.